

Buka

Zabeležen je delimičan napredak u oblasti zaštite od buke.

Iako je Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, koji je stupio na snagu u oktobru 2021. godine, predviđen rok od godinu dana za usvajanje podzakonskih akata, od ukupno sedam usvojena su samo četiri. Takođe, članom 40. Zakona preciziran je rok, do 30. juna 2024. godine, za usvajanje strateških karata buke za aglomeracije. Međutim, na osnovu dosad dostupnih informacija, ovu zakonsku obavezu, u predviđenom roku, ispunile su jedino aglomeracija Niš i Novi Sad.

Iako je Grad Niš još 2019. godine dobio stratešku kartu buke, i bio primer dobre prakse, u toku 2023. godine, primetno je nazadovanje, s obzirom na to da Niš nije uradio ni monitoring buke. U budžetu za 2024. godinu planirana su sredstva za izradu Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini za aglomeraciju Niš.

Grad Novi Sad je sproveo redovan monitoring buke u 2023. godini i Planom javnih nabavki za 2024. godinu planirana je nabavka usluge: Izrada Akcionog plana zaštite od buke Grada Novog Sada.

Grad Beograd je uradio monitoring buke u 2023. godini i finalizovao javnu nabavku za uslugu Izrada Strateških karata buke i Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini, a rok za izvršenje ugovornih obaveza je 500 dana.

Grad Kragujevac je jedino uradio monitoring buke u 2023. godini.

Skoro 70% JLS nije uradilo monitoring buke u 2023. godini, pre svega zbog nedostatka finansijskih sredstava.

Strateški i zakonodavni okvir

Novi Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini¹⁶² je usvojen u oktobru 2021. godine. Potpuna usklađenost sa zakonodavstvom EU očekuje se nakon usvajanja svih pravilnika, koji bi trebalo da budu izrađeni u skladu s Direktivom 2015/996 (CNOSSOS-EU). Novim zakonom planirano je ukupno sedam pravilnika, koji je trebalo da budu usvojeni najkasnije do oktobra 2022. godine. Međutim, dosad su usvojena samo četiri. U periodu od marta 2023. do kraja aprila 2024. godine usvojen je jedino Pravilnik o sadržini i metodama izrade strateške karte buke i akcionog plana, načinu njihove izrade i prikazivanja javnosti, kao i o njihovim obrascima,¹⁶³ a u periodu pre toga Pravilnik o uslovima koje mora da ispunjava stručna organizacija za merenje buke u životnoj sredini, potrebnoj dokumentaciji, postupku ovlašćivanja, sadržini rešenja o ovlašćivanju, kao i o sadržini, obimu i roku važenja izveštaja o merenju buke¹⁶⁴ i Pravilnik o metodama merenja buke, sadržini i obimu izveštaja o merenju buke u životnoj sredini¹⁶⁵ i Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava komunalni milicioner da bi mogao da vrši poslove merenja buke poreklom iz ugostiteljskih objekata.¹⁶⁶

162 <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2021/96/5/reg/>

163 https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2023-10/pravilnik_o_sadrzini_i_metodama_izrade_strateske_karte_buke_i_akcionog_plana_nacinu_njihove_izrade_i_prikazivanja_javnosti_kao_i_o_njihovim_obrascima_-_sluz.pdf

164 https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2023-01/pravilnik_o_uslovima_koje_mora_da_ispunjava_strucna_organizacija_za_merenje_buke_u_zivotnoj_sredini_-_sluzbeni_glasnik_rs_br_139-22.pdf

165 https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2023-01/pravilnik_o_metodama_merenja_buke_sadrzini_i_obimu_izvestaja_o_merenju_buke_u_zivotnoj_sredini_-_sluzbeni_glasnik_rs_br_139-22.pdf

166 https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2022-04/pravilnik_o_uslovima_koje_treba_da_ispunjava_komunalni_milicionar_da_bi_mogao_da_vrsi_poslove_merenja_buke_poreklom_iz_ugostiteljskih_objekata_-_sluzbeni_glasnik_rs_broj_132-21.pdf

Sprovođenje propisa

Grad Beograd je doneo Program merenja nivou buke u životnoj sredini na teritoriji grada Beograda za 2024/2025.¹⁶⁷ Urađen je monitoring buke 2023. godine. Merenje buke je obavljeno na 40 lokacija i objavljen je Godišnji izveštaj o realizaciji programa merenja nivoa buke u životnoj sredini na teritoriji Beograda za 2023. godinu.¹⁶⁸ Merenje nivoa buke u životnoj sredini u Beogradu urađeno je kontinuirano u toku 24 časa, u toku prolećnog i jesenjeg ciklusa. Izveštaj je urađen u skladu s Pravilnikom o metodama merenja buke, sadržini i obimu izveštaja o merenju buke u životnoj sredini.¹⁶⁹

Finalizovan je postupak javne nabavke za uslugu: Izrada Strateških karata buke i Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini.¹⁷⁰ Rok za izvršenje ugovornih obaveza je 500 dana. Doneto je i Rešenje o pristupanju izradi Strateške procene uticaja akcionog plana zaštite od buke za Grad Beograd na životnu sredinu.¹⁷¹

Grad Novi Sad ima važeći Program merenja nivou buke u životnoj sredini na teritoriji Grada Novog Sada za 2022, 2023. i 2024. godinu.¹⁷² Urađen je monitoring buke za 2023. godinu. Merenje buke je obavljeno na 12 lokacija i objavljen je Godišnji izveštaj o realizaciji programa merenja nivoa buke u životnoj sredini na teritoriji Novog Sada za 2022. i 2023. godinu.¹⁷³

U Izveštaju su prikazani podaci o izmerenim nivoima buke za jesenji ciklus u 2022. godini i prolećni ciklus u 2023. godini. Merenje nivoa buke, na svih 12 mernih mesta, izvršeno je kontinualno u periodu od sedam dana, s referentnim vremenom od 15 minuta. Izveštaj je urađen u skladu sa, sada nevažećim,

167 https://www.beograd.rs/images/data/ffd358b5afc9d003390a07b292a9ab58_5612904027.rar

168 https://www.beograd.rs/images/file/5d1d78d340ef909ca4218faa6f0ded68_6145726039.zip

169 https://www.ekologija.gov.rs/sites/default/files/2023-01/pravilnik_o_metodama_merenja_buke_sadrzini_i_obimu_izvestaja_o_merenju_buke_u_zivotnoj_sredini_-_sluzbeni_glasnik_rs_br_139-22.pdf

170 <https://jnportal.ujn.gov.rs/tender-eo/177369>

171 <https://sllistbeograd.rs/cyr/arhiva/broj/1914/>

172 http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2022_01/NS_001_2022_001.htm

173 <https://drive.google.com/file/d/1VzEjkATVCOuFWRsJ5bWkbNnYY3VQWEpN/view>

Pravilnikom o metodama merenja buke, sadržini i obimu izveštaja o merenju buke u životnoj sredini koji je usvojen 2010. godine. U Izveštaju nisu navedene informacije o akustičkoj zoni kojoj merno mesto pripada, već je samo u poglavlju Zaključak, u narativnom delu, navedeno da li ima odstupanja i ako postoje, kolika odstupanja postoje u odnosu na dozvoljene nivoe buke za predmetnu lokaciju.

Usvojen je dokument Strateške karte buke Grada Novog Sada¹⁷⁴ i Planom javnih nabavki za 2024. godinu planirana je nabavka usluge: Izrada Akcionog plana zaštite od buke Grada Novog Sada¹⁷⁵.

Grad Kragujevac je usvojio Program monitoringa buke u životnoj sredini za 2023. godinu,¹⁷⁶ kao i Program monitoringa buke u životnoj sredini za 2024. godinu.¹⁷⁷ Urađen je monitoring buke. Merenje buke u životnoj sredini je obavljeno na šest lokacija, jednom mesečno u trajanju od 24 sata, i to u dva dnevna i jednom večernjem intervalu. Izveštaj o realizaciji programa merenja nivoa buke u životnoj sredini nije javno dostupan, ali su sumirani podaci dostupni u Programu¹⁷⁸ za 2024. godinu.

U zoni stanovanja nivo buke je danju prekoračen do 3 dB, uveče do 5 dB, a noću do 19 dB.

U zoni gradskog centra nivo buke je prekoračen danju do 5 dB i noću do 12 dB.

U zoni odmora i rekreacije (pored bolnica, škola, parkova i sportskih objekata) buka je danju prekoračena do 15 dB, a noću do 26 dB.

Tokom 2023. godine, u industrijskoj zoni Kragujevca zabeležena su prekoračenja buke danju do 13 dB, uveče do 10 dB, i noću do 17 dB.

174 <https://skupstina.novisad.rs/wp-content/uploads/2023/12/sl-61-2023.pdf?lang=lat>

175 <https://environovisad.rs/storage/data/javne-nabavke/59/1712738956jwsdPPlan%20javnih%20nabavki%202024.pdf>

176 http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2023_05/KG_008_2023_007.htm

177 <https://kragujevac.ls.gov.rs/extfile/sr/662/01/Slu%C5%BEbeni%20list%20grada%20Kragujevca%20broj%2018%20od%2018.%20aprila%202024.%20godine.pdf>

178 <https://kragujevac.ls.gov.rs/extfile/sr/662/01/Slu%C5%BEbeni%20list%20grada%20Kragujevca%20broj%2018%20od%2018.%20aprila%202024.%20godine.pdf>

Usvojen je Program zaštite životne sredine Grada Kragujevca za period 2023–2033. godina.¹⁷⁹ Program prepoznaje problem buke u životnoj sredini i postavlja kratkoročne ciljeve za period 2023–2025: Izradu strateške karte buke i akcionog plana za smanjenje buke; Akustičko zoniranje teritorije Grada Kragujevca; i Unapređenje monitoringa buke u životnoj sredini.

Grad Niš ima važeći Program praćenja nivoa buke na teritoriji grada za 2023/2024. godinu.¹⁸⁰ U programu je definisano da se za potrebe realizacije Programa utvrđuje samo jedno merno mesto na kome će se pristupiti kontinuiranom merenju nivoa buke u životnoj sredini. Međutim, monitoring buke nije urađen za 2023. godinu.

Podsećamo, 2019. godine je izrađena Strateška karta buke za aglomeraciju Grada Niša.¹⁸¹

U Odluci o budžetu Grada Niša za 2024. godinu,¹⁸² predviđena su sredstva za izradu Akcionog plana zaštite od buke u životnoj sredini za aglomeraciju Niš.

Iako je članom 40. Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini precizirano da „Strateške karte buke za aglomeracije [...] izradiće se i usvojiti najkasnije do 30. juna 2024. godine“, već sada se može zaključiti da ovu obavezu i zakonskom propisanom roku neće ispuniti aglomeracije Beograd i Kragujevac.

Za 2023. godinu ukupno je 49 JLS dostavilo podatke o vršenju monitoringa buke na svojim teritorijama: Ada, Bajina Bašta, Bačka Palanka, Bački Petrovac, Beograd, Beočin, Bečej, Bor, Valjevo, Vranje, Vršac, Gornji Milanovac, Dimitrovgrad, Žitište, Zrenjanin, Inđija, Kanjiža, Kikinda, Kladovo, Knić, Kovin, Kostolac, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Kula, Lapovo, Leskovac, Negotin, Nova Crnja, Novi Bečej, Novi Kneževac, Novi Pazar, Novi Sad, Pančevo, Pirot, Požarevac, Ruma, Senta,

179 https://www.eupropisi.com/dokumenti/KG_014a_2023_001.pdf

180 http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2023_06/NIS_059_2023_003.htm

181 https://www.sepa.gov.rs/download/buka/Analiza_stanja_iz_podataka_strateskih_karata_Nis.pdf

182 <https://www.ni.rs/wp-content/uploads/2024/02/%D0%9E%D0%B4%D0%BB%D1%83%D0%BAa-%D0%BE-%D0%B1%D1%83%D1%9F%D0%B5%D1%82%D1%83-2024..docx>

Smederevo, Sokobanja, Sombor, Sremska Mitrovica, Subotica, Temerin, Trstenik, Čačak, Čoka, Šabac.¹⁸³

Pored toga, 93 JLS su dostavile izjavu da nisu vršile monitoring buke na svojim teritorijama, najčešće zbog nedostatka sredstava u budžetu, navodeći kao jedini i osnovni razlog „zato što je vršenje monitoringa buke jako skupo“. JLS koje su poslale izjavu: Aleksandrovac, Aleksinac, Alibunar, Apatin, Arilje, Babušnica, Batočina, Bač, Bačka Topola, Bela Palanka, Bela Crkva, Blace, Bogatić, Bojnik, Boljevac, Bosilegrad, Brus, Bujanovac, Varvarin, Velika Plana, Veliko Gradište, Vladimirci, Vladičin Han, Vlasotince, Vrbas, Vrnjačka Banja, Gadžin Han, Golubac, Despotovac, Doljevac, Žabalj, Žabari, Žagubica, Žitorađa, Zaječar, Ivanjica, Irig, Jagodina, Knjaževac, Kovačica, Kosjerić, Koceljeva, Krupanj, Kuršumlija, Kučevo, Lajkovac, Lebane, Loznica, Lučani, Ljig, Ljubovija, Majdanpek, Mali Zvornik, Mali Idoš, Malo Crniće, Medveđa, Merošina, Mionica, Niš, Nova Varoš, Opovo, Osečina, Odžaci, Paraćin, Petrovac na Mlavi, Pećinci, Plandište, Preševo, Priboj, Prijepolje, Prokuplje, Ražanj, Rača, Raška, Rekovac, Svrlijig, Sečanj, Sjenica, Smederevska Palanka, Srbobran, Sremski Karlovci, Stara Pazova, Surdulica, Titel, Trgovište, Tutin, Čičevac, Čuprija, Ub, Užice, Crna Trava, Čajetina, Šid.¹⁸⁴

Ostale JLS nisu dostavile, u zakonski predviđenom roku, podatke o vršenju monitoringa buke, kao ni izjave da nisu vršile monitoring buke.

183 Odgovor Agencije za zaštitu životne sredine na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja, broj 011-00-00001/83/2024/02 od 10. 6. 2024.

184 Odgovor Agencije za zaštitu životne sredine na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja, broj 011-00-00001/83/2024/02 od 10. 6. 2024.

Finansiranje

Projekti u oblasti zaštite od buke i vibracija nisu u nadležnosti centralnog nivoa vlasti, tako da u budžetu Republike Srbije nisu identifikovani rashodi za ovu oblast. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, ukupni troškovi za zaštitu od buke i vibracija u periodu 2014-2023. iznosili su oko devet miliona evra, uz primetan rastući trend u prethodnih nekoliko godina (sa oko 0,5 na oko dva miliona evra godišnje). U nastavku sledi kratak pregled finansiranja u oblasti zaštite od buke i vibracija u aglomeracijama i najvećim gradovima u Republici Srbiji.

U Programu korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine grada Beograda za 2023. godinu bila su opredeljena sredstva u ukupnom iznosu od oko 61,5 miliona dinara, i to za sledeće projekte: Realizacija programa merenja nivoa buke u životnoj sredini na teritoriji Beograda (837 hiljada dinara), Ažuriranje akustičnih zona Beograda (devet miliona dinara), Izrada strateških karti buke i Akcionog plana zaštite od buke za Beograd (41,7 miliona dinara) i Održavanje softvera za praćenje senzora buke i postavljanje senzora buke (deset miliona dinara).

U Programu korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine grada Novog Sada za 2023. godinu bilo je predviđeno 900.000 dinara za program praćenja nivoa buke u životnoj sredini na teritoriji Novog Sada (porast za 50% u odnosu na 2022. godinu). Pored toga, u budžetu grada Novog Sada, za 2023. godinu, planirana su sredstva u iznosu od 70 miliona dinara za „Razvoj smart sistema za monitoring buke – II faza”.¹⁸⁵

U Programu korišćenja sredstava za budžetskog fonda za zaštitu životne sredine Grada Niša za 2023. godinu bilo je predviđeno 240.000 dinara za realizaciju

185 <https://skupstina.novisad.rs/wp-content/uploads/2022/12/Odluka-o-bud%C5%BEetu-GNS-za-2023.-godinu.pdf>

projekta praćenja nivoa komunalne buke u životnoj sredini na teritoriji grada Niša (smanjenje za 60% u odnosu na 2022. godinu).

U Programu zaštite životne sredine Grada Kragujevca za period od 2023. do 2033. godine definisane su četiri mere čiji je cilj unapređenje sistema za monitoring buke i smanjenje izloženosti stanovništva uticajima povećanih nivoa buke, ali nema javno dostupnih podataka o finansiranju njihove realizacije u 2023. i planiranim sredstvima u tekućoj godini.

U Programu korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine Grada Subotice za 2024. godinu za monitoring buke određeno je 450.000 dinara, što predstavlja značajno povećanje u odnosu na iznos koji je bio odobren u 2023. godini (190.000 dinara).

Preporuke

Strateški i zakonodavni okvir

1. Usvojiti sva neophodna podzakonska akta kako bi zakonodavni okvir bio usklađen s Direktivom 2002/49/EC.
2. Usvojiti sva neophodna podzakonska akta kako bi zakonodavni okvir bio usklađen s Direktivom 2015/996 (CNOSSOS-EU).

Sprovođenje propisa

3. Izvršiti akustičko zoniranje svih jedinica lokalnih samouprava.
4. Uvesti 24-časovni kontinualni monitoring buke i učiniti podatke dostupnim kroz objedinjeni prikaz automatskog monitoringa buke.
5. Izraditi strateške karte buke za ostale dve aglomeracije (Beograd i Kragujevac), kao i za glavne puteve, glavne železničke pruge i glavne aerodrome, kao i akcione planove.
6. Usvajanje lokalne odluke od strane organa JLS, kako bi komunalni milicioneri mogli vršiti poslove merenje buka poreklom iz ugostiteljskih objekata.
7. Raditi na obuci kadrova za oblast buke (naročito na lokalnom nivou).
8. Uvesti kontrolu JLS u sprovođenju monitoringa buke i dostavljanja rezultata monitoringa buke Agenciji za zaštitu životne sredine.
9. Uraditi procenu štetnih efekata buke na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

- 10.** Kontrolisati da li su organizatori javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti na otvorenom i u zatvorenom prostoru u prijavi za održavanje javnih skupova i aktivnosti dostavili podatke o merama zaštite od buke ukoliko upotreba zvučnih i drugih uređaja može prekoračiti propisane granične vrednosti.

Finansiranje

- 11.** Obezbediti sredstva za realizaciju planova (i obaveza) u oblasti buke.

BUKA

49

JLS je **DOSTAVILO PODATKE**
o vršenju monitoringa buke
na svojim teritorijama

93

JLS su **DOSTAVILE
IZJAVU** da nisu
vršile monitoring
buke uz jedini i
osnovni razlog
„zato što je vršenje
monitoringa
buke jako skupo”

4

OSTALE JLS NISU DOSTAVILE,
u zakonski predviđenom roku,
podatke o vršenju monitoringa
buke, kao ni izjave da nisu
vršile monitoring buke.

* Ovaj prikaz je bez prejdiciranja
statusa i u skladu je sa
Rezolucijom Saveta bezbednosti
Ujedinjenih nacija 1244 i
mišljenjem Međunarodnog suda
pravde o deklaraciji o
nezavisnosti Kosova.

* **izvor:** Odgovor (broj 011-00-00001/83/2024-02) Agencije za zaštitu životne
sredina na Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja

